

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 23.

ODRAVNISTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

TELEFON ŠTEV. 2852.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Za konstruktivno politiko.

V svojih prejšnjih člankih smo povdarili kako je moral pretirani boj med liberalstvom in klerikalstvom povzročiti dvojnost vse naše nacionalne organizacije in kako je vsled tega postala vsa naša politika brezplodna. Pravzaprav pa že dolgo nimamo več nobene politike, temveč samo polemiko. Vsa naša politika je pravzaprav le še prepir, od konstruktivne politike pa ni opaziti ničesar.

Da damo par konkretnih primerov. Vsled rapalske pogodbe je postala zveza Slovenije z morjem njena prva življenska potreba. Naloga strank je zato bila, da se najprej med seboj in v soglasju z vsemi našimi strokovnjaki dogovore, kje naj teče nova železnica, nato pa da jo s složnim delom uresničijo. Kako se je pa delalo pri nas? Zveza Slovenije z morjem je postala lov za volivnimi kroglicami in bojišče za najraznovrstnejše interese. Iz tega se je razvila seveda polemika in skoraj smo imeli liberalno in klerikalno progo. Posledica vsega tega pa je, da sicer dosti čujemo o trasiranju te in one proge, da pa smo dejansko z zvezo Slovenije z morjem tam, kjer smo bili, ko je bila rapalska pogodba podpisana.

Če bi pa imeli konstruktivno politiko, bi pričeli misliti na to, kako da si sami zgradimo železnico in s pomočjo obeh naših oblastnih skupščin, naših mest in morda tudi denarnih zavodov bi si najeli posojila, da bi mogli z gradnjo že v kratkem pričeti. Če bi pa se povzpeli do še bolj konstruktivne politike, bi že sedaj ustanovili čisto slovensko podjetje, ki bi izvršilo vso gradnjo železnice. Na ta način ne bi dosegli samo to, da bi ves denar ostal doma, temveč bi tudi bili varni pred raznimi gradilnimi škandali.

Pa mi take konstruktivne politike ne poznamo in je nočemo poznati, ker liberalci ne more sodelovati s klerikalci in liberalen odbor ne more oddati klerikalnemu podjetniku delo in obratno. Zato ni pri nas merodajna strokovna kvalifikacija, temveč samo strankarska. Zalogostne posledice pa seveda tudi ne izostanejo.

V Ljubljani se n. pr. postavljamo že par let s tlakovanjem ulic, ki ga nam izvršuje zagrebška firma. Vsa čast tej firmi, toda vprašamo, zakaj to tlakovanje ne bi mogla izvršiti slovenska tvrdka. Če take tvrdke trenutno nimamo, pa bi jo bilo treba ustanoviti. Saj ni tlakovanje ulic nobena coprnija, ki je dostopna samo Zagrebu. Prav nič ne bi škodovalo, če bi tudi eno ali dve leti počakali s tlakovanjem, ker bi n. pr. brezprometna Knaflova ulica še prav lahko deset let čakala na tlakovanje. Če morajo prebivalci ob Ljubljani že deset let prenašati smrad, bi mogli tudi tistih par voz, ki se izgube v Knaflovo ulico, počakati malo na tlak. Mi bi pa potem imeli slovensko tvrdko, ki bi dala Slovincem službo tudi pri tlakovanju Maribora in drugih mest in ves zaslužek bi ostal v Sloveniji.

Ljubljansko elektrarno je bilo treba razširiti. Bila je tedaj najlepša prilika, da se zgradi na Savi centrala. Mogoče v zvezi z drugimi občinami. Mi pa smo delali čisto drugače. Kupili smo stroje v tujini, nesli denar v tujino, Sava pa še naprej čaka na izrabo svojih vodnih sil. Vse zaradi tega, ker ne poznamo konstruktivne politike in ker poznamo le polemiko. Pravzaprav smo še vedno v tistih žalostnih časih, ko so mislili liberalci, da se bore za napredno misel, ker se bore proti električni centrali na Završnici.

Če bi imeli vsega v izobilju, ali če bi živeli še pod Avstrijo, ko se za državno politiko nismo smeli skoraj brigati, bi

Situacija v demokratski stranki še ni razčiščena.

Beograd, 27. julija. (B.) Težišče političnega položaja je prenešeno na demokratsko stranko. Izvršilni odbor demokratske stranke je imel včeraj dopoldne važno sejo. Na tej dopoldanski seji so se razpravljala samo politična vprašanja. Popoldne, ko se je seja nadaljevala, pa se je razpravljalo o kandidaturah in o sporih v posameznih okrožjih. Na seji sta se jasno očrtali dve skupini: ena z gg. Davidovičem, Grolom, Pešičem in Vojo Veljkovičem, druga z dr. Marinkovičem in dr. Kumanudijem. Na seji so najprej zahtevali od Marinkoviča, da pove, kaj je dosegel v vladi glede izpolnitve demokratskih zahtev. Dr. Marinković je poročal, da se bodo vsi uradniki, ki niso pravilno postopali, v najkrajšem času izmenjali. Po njegovem poročilu se je začela razprava. Trde, da je bil Davidović zelo bojevit. Na koncu je pa vendar ostalo samo pri tem, da se morajo demokratski ministri zavzeti za to, da se čimprej izvrši to, kar je bilo

dogovorjeno s predsednikom vlade. Če se to v kratkem ne zgodi, bo stvar znova vzel izvršilni odbor v roke.

Dr. Marinković je tudi na tej seji postavil vprašanje, ali naj demokratski ministri ostanejo še naprej v vladi, ali naj odstopijo. Predlog za ostavko ni bil sprejet, edino Veljković je zahteval, naj demokratje izstopijo. Toda Davidović in drugi so bili proti temu. Tudi ni bil sprejet Marinkovičev predlog, da bi se sklical širši glavni odbor in da bi on odločil v stvari.

Po tej konferenci je jasno, da so ostala še vsa vprašanja med demokrati nerešena. Tudi ni bilo rešeno vprašanje o sklicanju širšega glavnega odbora, ki ga je zahteval Marinković v svoji znani izjavi, ker se Davidović s tem ni strinjal. V stranki sta se jasno pokazali dve struji, vendar se smatra, da do volitev ne pride do preloma. Po volitvah pa se bo moral spor na ta ali oni način rešiti.

Džemijet stopi v demokratsko zajednico.

Beograd, 27. julija. (B.) Po razpustu »Džemijeta« so se začeli muslimani v Južni Srbiji opredeljevati: nekateri so šli k radikalom, kjer so tudi kandidirali, tako pri občinskih volitvah v avgustu 1926 kakor tudi na letošnjih volitvah v oblastne skupščine. Ti muslimani pa niso zadovoljni s tem, kar so jim radikali storili, posebno ne v gospodarskem oziru. Pri sedanjih volitvah iščejo muslimani nove orientacije. Tako so zastopniki neopredeljenih muslimanov prišli te dni v Beograd in stopili v stik s predsednikom vlade Vukičevićem in pa z zastopniki »Demokratske zajednice«. Razgovori s predsednikom vlade so ostali brez uspeha. Pogajanja z »Demokratsko zajednico« pa potekajo mnogo ugodnejše. Zadnje dni so se pokazale že določnejše oblike. V Skoplju se je ustanovil odbor, sestojč iz delegatov obeh strank. Ta odbor ima nalogo, pogajanja izpeljati do konca. Pri tem ne gre za obnovev bivšega »Džemijeta«, temveč za pristop neopre-

deljenih muslimanov Južne Srbije k »Demokratski zajednici«. Kot rezultat teh pogajanj se omenja tudi prihod dr. Spaho v Novi Pazar.

Dr. Spaho je prišel predvčerajšnjim ob 2. v Novi Pazar, kjer so ga svečano sprejeli. Pod pritiskom razpoloženja množic je moral dr. Spaho tudi govoriti. V svojem govoru je navedel razloge, zakaj je Demokratska zajednica vstopila v sedanjo volilno vladno. Dr. Spaho je dejal, da so šli v vladno zato, da bi se odpravile nezakonitosti in bi se priborilo spoštovanje ustave. Dr. Spaho se je posebno tudi bavil z gospodarsko krizo, zlasti v kmetijstvu. Dejal je, da to, kar je bilo dozdej storjenega na tem polju, ni imelo nobenega uspeha. Dr. Spaho je izrazil zahvalo dr. Bogdanu Markoviću za njegovo delo kot finančni minister.

Po omenjenem sporazumu je bil dr. Spaho postavljen za nosilca liste Demokratske zajednice v raško-zvečanskem okrožju.

Vladni radikali naglašajo, da je že enkrat treba rešiti vprašanje, ali so demokratski ministri za sodelovanje z današnjo vladno, ali ne.

NOVA HRVATSKA STRANKA USTANOVLJENA V BOSNI.

Travnik, 27. julija. Tukaj se je ustanovila nova Hrvatska narodna stranka. Izvoljeno je bilo vodstvo stranke in postavljena je bila kandidatna lista za travniško oblast. Nosilec liste je profesor Janković. Srežki kandidati so po večini pristaši dr. Nikića. Med njimi je tudi bivši poslanec fra Pašalik. Sestavljen je bil tudi proglas na narod, v katerem se obsoja delovanje Štefana Radića, ki je bilo na škodo bosenskih Hrvatov. Razpravljalo se je tudi o izdajanju strankarskega glasila, vendar stvar ni prišla do končnega zaključka. Nova stranka bo skušala raztegniti svoj vpliv tudi na druge bosenske oblasti.

OBLASTNA POSOJILA OPROŠČENA TAKS.

Beograd, 27. julija. Na osnovi pooblastila v členu 90 finančnega zakona je finančni minister izdal naredbo, s katero se oproščajo taks in doklad vsi posli s posojili, ki jih samoupravna telesa po svoji pristojnosti najemajo v javne namene bodisi v inozemstvu, bodisi doma.

Sestanek med Vukičevićem in Korošcem.

Beograd, 27. julija. Včeraj dopoldne ob 11. uri sta se sestala predsednik vlade g. Velja Vukičević in načelnik slovenske ljudske stranke dr. A. Korošec. Ta sestanek se v političnih krogih zelo komentira in se mu pripisuje velika važnost, posebno radi tega, ker sta se dr. Korošec in Velja Vukičević ob tej priliki razgovarjala o politični situaciji in potrebnih ukrepih z ozirom na sklenjeni sporazum.

Gotovi politični krogi trde, da je dr. Korošec ob tej priliki referiral g. Velji Vukičeviću tudi o potrebah Slovenije.

Po sestanku je bil dr. A. Korošec zelo rezerviran in ni hotel dati novinarjem o sestanku in o razgovorih nobenih izjav.

Velja Vukičević, ki je včeraj odšel iz svojega kabineta precej zgodaj, je izjavil novinarjem:

»Nič ni. Dva prijatelja sta se sestala, da se razgovarjata. Nisva se videla že toliko časa, pa sva se sestala, da se pogovoriva.«

KOROŠCEV ODGOVOR DAVIDOVIČU.

Beograd, 27. julija. (B.) Dr. Korošec je posetil včeraj dopoldne predsednika vlade Vukičevića. Novinarji so vprašali dr. Korošca, ali bi SLS vstopila v vladno, če bi se demokratje odločili, da gredo iz vlade. Dr. Korošec je na to odgovoril, da situacija ni taka, da bi demokratje odšli iz vlade. Zato tudi ni treba pričakovati vstopa SLS v vladno. Po volitvah — to je pa druga stvar, je rekel dr. Korošec. H koncu je dr. Korošec dejal: »Zdaj štejemo dni. G. Davidović je našemu prijateljskemu paktu prorokoval 30 dni obstoja. Toda že do sedaj je preteklo več ko 30 dni, ker se mora vedeti, da je pakt o prijateljstvu obstojal že prej, kakor pa je javnost zanj izvedela. Od tega je že zdaj več ko 30 dni.

PO ARETACIJAH ČLANOV HSS.

Beograd, 27. julija. Aretacije pristave HSS so izvale mnogo ogorčenja pri vseh opozicijskih strankah. Po mišljenju političnih krogov imajo aretacije tendenco, da odvrnejo HSS od njene akcije v Južni Srbiji. Do sedaj ni izdala mestna uprava funkcionarjem HSS nobenih službenih pojasnil, zakaj, da so bili aretirani nekateri beograjski pristasi HSS. Govori se, da so bile aretacije izvršene tudi zato, ker so bili s celo stvarjo v zvezi tudi komunisti.

Kot se doznava, so bila vsa preiskovanja v tej zadevi, do sedaj še brezuspešna.

ZBOLJŠANJE TURSKO-ITALIJANSKIH ODNOSAJEV.

Rim, 27. julija. Po vestih iz Angore so se odnosi med Turčijo in Italijo v zadnjem času znatno zboljšali. V kratkem bo podpisana pogodba o prijateljstvu, razen tega pa bo sklenjenih tudi več drugih važnih konvencij. Hkratu se javlja v rimskih listih nerazpoloženje proti Franciji, ki ji očitajo, da izvaja v Turčiji italofobsko propagando.

ŠE VEDNO NI SKLICANA SEJA GL. ODBORA NRS.

Beograd, 27. julija. Seja glavnega odbora radikalne stranke še vedno ni določena. Govori se, da bo sklicana v četrtek.

MATILDA SERAO — UMRILA.

Rim, 27. julija. Predsinočnjim je umrla v Napoliju znana italijanska pisateljica Matilda Serao. Rodila se je leta 1856. Napisala je nad 30 romanov.

Politične vesti.

Po vsem tem bi torej človek mislil, da je

Kakor jim ljubo!

Sinočnje uradniško zborovanje.

Profesor Pavlič je bil kot odlični pristajač SDS seveda tudi proti, izjavil pa da bi bil takoj za uradniško listo, če bi imel

Govorili so še samostojni demokrati g. Pavlič, Urbančič in Gregorka, katere pa zavrnili g. Dermota, ki je nato predlagal, da se debata zaključi in izvodi odločitev, ki naj pripravi vse potrebno za postavitev posebne uradniške liste. Pri vprašanju predsednika g. Rostana, kdo je za in kdo je proti posebni uradniški listi, se je pri dvakratnem glasovanju izkazalo, da je bilo od vseh navzočih le dvanajst pristaev SDS, torej slaba desetina, proti posebnim in samostojnim uradniškim kandidaturam. Vsi ostali pa so burnim odobravanjem sprejeli sklep, da postavijo uradniki samostojno kandidatno listo. V pripravljani odbor za postavitev uradniških kandidatur so bili izvoljeni g. dr. Kravina, dr. Fellacher, Dermota, Čapa, Čeh, Bguš, Rostan, Rifelj, ing. Kola in Oven.

= Zopet spopadi s policijo na Dunaj
Hujskaška gonja levičarskih listov proti policiji ni ostala brez učinka in razdražen množični protesti proti policiji raste. Tako sta dva policista aretirala v pondeljek nekega pijanca, ki se je aretaciji upiral in zato se je zbliževala nova spopadka.

= Socialisti proti maršalu Pilsudskemu. Osrednji izvrševalni odbor poljske socialistične stranke je objavil proti vladi maršala Pilsudkega proglas, v katerem med drugim pravi: Od majskega prevrata je minula 14 mesecev. Delavstvo je od tedaj izgubilo vse upliv na državo. Vsa oblast je v rokah nekaterih ministrov, visokih oficirjev in uradnikov. Vpliv velekapitala in veleposresta je nesorazmerno narasel. Gospodarska politika vlade sledi samo navodilom in zahtevam teh skupin. Pravi voditelj države, maršal Pilsudski, zakriva vse svoje načrte v neprodornem temo. Ne vemo, kaj hoče in ne vemo, kam stremi. V njegovi okolici rastejo pokashiščne stremiljenja in reakcionarna razpoloženja in tu nastajajo načrti, ki so naravnost sovražni ljudstvu. Sejm se ne more svoje kontrolne pravice niti poslužiti. Vlada je danes faktično nad državo in ni nikomur odgovorna. Proglas se končuje z besedami: Demokracija in socialne pridobitve so v nevarnosti. Bodite pripravljeni na boj!

NAS IN RUSOV JE STO MILIJONOV...

Na ta slaven črnogorski izrek se je morala
človek spomniti, ko je čital v »Jutru«, kako
slavno so zmagovali v nedeljo v podeželskih
občinah esedeasarji. Vložili sicer niso nič
ene svoje liste, zato pa so jih vložili tem več
oni od SKS. In ker so te liste imele tudi
uspeh, pa morejo esedeasarji kričati po »Ju-
tru«, kako so zmagali.

ALI RES?

Kaj bi skrivali zasluge! Na dan ž njimi, d
tudi uradniki nekaj o njih izvedo.

Kratke vesti.

Proti delavskemu gibanju je nastopil ostrimi ukrepi diktator Španije — Primo Rivera. Vlada je razpustila vse delavske organizacije in prepovedala stavke.

»Med Poljsko in Rusijo« bo prišlo do sp
razuma,« je izjavil Patek, poljski poslani
ki se je te dni vrnil na svoje mesto v M
skvo.

Primas rimsko - katoliške cerkve v Budimpešti, kardinal Czernoch je v ponedeljek umrl v Budimpešti.

Japonska je odpovedala iz vzrokov šted
nja gradnjo 8 novih bojnih ladij.
Anglija ne bo odstopila Palestine Itali
kakor so pisali in upali italijanski liti. N
sprotno misli Vel. Britanija še nadalje zad
žati palestinski mandat in bo v kratkem pr
posojilo Palestini.

V Rimu se vrše pogajanja za ustanovitev italijanske, angleškega konzorcija, ki preskrbovali Italijo s premogom. Tako bi d. b. bili angleški premogarji monopol v Italiji.

Dr. Marx je izstopil iz republikanske organizacije »Schwarz - Rot - Gold, ker je kritizirala delovanje avstrijske vlade ob priliki dunaiskih dogodkov.

Vse komedije Molieres-a so na Japonske kot protinravne prepovedane, ker se Molieres norčuje iz starih ljudi, starišev, poslušnosti otrok in — emancipacije žen.

Spomenik cesarice Elizabete v Meranu
fašisti v tretjič poškodovali. Menda so po-
bili zapisati Luchenijsa med svoje pristaše.

Šlrite »Narodni Dnevnik«

Dnevne vesti.

JUBILEJ IVANA VRHOVNIKA.

Danes daruje župnik Ivan Vrhovnik svojo zlato možo. Je to izreden jubilej, ker je to jubilej moža, ki se je s svojimi deli za narod, še bolj pa s svojo neizčrpljivo ljubeznijo do naroda, globoko zapisal v srce vsakega Slovenca. In zato je jubilej Ivana Vrhovnika jubilej slovenskega naroda, ki ne bo nikdar pozabil, kako je zanj trpel in delal njegov najzvestejši sin — Ivan Vrhovnik. Kajti najzvestejši sin med zvestimi je bil vedno Ivan Vrhovnik in vedno zaradi naroda samega, iz vseskozi čiste ljubezni.

Pa še več je jubilej Ivana Vrhovnika. Je to jubilej slovenskega gospoda, kakor je o njem sanjal slovenski narod, kakor o njem sanjamo še danes.

Onega slov. gospoda, ki mu je plemenitost prvi zakon in čegar globoka srčna kultura odzija vso okolico. Onega slovenskega gospoda, ki je posvetil vse svoje življenje samo službi Pravičnosti in Resnici ter ljubezni do naroda. Onega slovenskega Gospoda, ki v tih nesebičnosti ustvarja vrednote zaradi stvari same in ne zaradi plačila majhnega sveta.

Tak jubilej slovenskega gospoda je jubilej zlatomašnika Ivana Vrhovnika in kot takega ga bo tudi zapisala zgodovina.

Zakaj čisto ko zlato je življenje Ivana Vrhovnika in dragocena ko zlato so njegova dela, ki so vrhu tega še ozarjena od skromnosti, ki jo poznajo le veliki ljudje.

Da bi bil še dolgo ohranjen zlatomašnik Ivan Vrhovnik svojemu narodu!

— **Latinsčina.** Notranje ministrstvo je naročilo svojim podrejenim organom v Mitrovici, da naj pregledajo napis nad glavnimi vrati tamkajšnje rimsko-katoliške cerkve. Napis je latinski. Neki ambiciozni policijski organ pa je iztaknil, da ima — proti državno vsebino. Javil je to seveda takoj ministru. Ministrstvo je odredilo komisijo, ki naj stvar preišče. Toda, latinsčina je težak jezik — za take, ki ga ne znajo dobro. Komisija je v veliki zadregi, Mitrovčani pa se iz srca smejejo...

— **Telefonski promet Sušak—Dunaj in Sušak—Budimpešta.** Dne 1. avgusta se odprla direktna telefonska zveza Sušak—Dunaj in Sušak—Budimpešta. Telefonski promet se je vršil doslej preko Reke.

— **Veliki krediti za izgradbo jadranskih pristanišč.** Za izgradbo primorskih pristanišč je dovolila vlada kredit 350.000.000 Din.

— **Komercializacija državnih železnic.** Kot smo poročali, je izdalo prometno ministrstvo načrt za komercializacijo železnic. Dne 15. oktobra se vrši v prometnem ministrstvu konferenca zastopnikov vseh gospodarskih organizacij. Konference, ki bo načrt natanko proučila, se udeležijo okoli 100 delegatov. Na podlagi rezultatov razprav se bo načrt definitivno digiral, nakar se predloži Narodni skupščini. Načrt predvideva privatno upravo železnic, ki pa ostanejo še nadalje državna last. Privatni družbi pristojni država kot najmočnejši delničar. Vsa uprava se postavi na strogo komercialno bazo. Vse direktije se ukinejo.

— **Nove lokomotive.** Na račun reparacij je došlo iz Nemčije zopet 10 novih lokomotiv. 5 lokomotiv je bilo odkazano beograjski, 3 niški, 2 pa skopljanski železniški direktiji.

— **Podržavljenje policije v Sisku.** Z odlokom ministra notranjih del je mestna policija v Sisku ukinjena ter organizirana mesto nje državna policija.

— **Cena soli se zniža.** Monopolska uprava je izdala nov cenovnik soli. Cena se nekoliko zniža.

— **Stroge policijske odredbe za Beograd.** Beograjsko policijsko ravnanje je izdalo naredbo, po kateri morajo biti vsi nočni lokali o polnoči zaprti. (Dosej so bili mnogi lokali odprti kar celo noč.) Dalje je izdala policija celo vrsto odredb, ki se tičejo javne morale in nočnih loklov. Tako na primer je v Beogradu odsej prepovedano na ulicah in drugih javnih krajih nagovarjati ženske v svrhu poznavstva.

— **Psi v železniških vagonih.** Prosvetni minister je izdal odlok, katerim se dovoljuje lovcem članom združenj, da smejo jemati svoje lovske pse seboj v vagonih III. razreda. Seveda morajo plačati običajni vozni listek. Železnice postaje so dobile nalog, da spravijo lovsce po možnosti v posebne voze. To velja zlasti za slučaj, če bi se sopotniki protivili temu, da vzame lovec psa v voz.

— **Stalna Mestroviova razstava v New Yorku.** Dne 1. t. m. je bila otvorjena v New Yorku stalna umetniška razstava Ivana Mestrovicia. Razstava se nahaja v prostoru umetnostnega združenja »Art Center« v 56. aveniji, to je centru New Yorka. Razstavo je organiziral Mr. Bement. Razstava je začetek Mestroviove galerije oziroma muzeja v Ameriki. Zaenkrat ima Mestroviova razstavljenih 17 plastik in 34 ris. Med drugim so razstavljeni sledeči umotvori: Mati božja z Jezusom, Madonna z angeli, Snemanje s križa in Eazpelo. Iz marmorja so izdelani sledeči kipi: Deklica, Vdova z otrokom, Ženska glava; iz brona: Daljni zvoki, Vestalka, Glava zmagovalca, Meditacija, Pieta, portret prof. Pupine in sir-a Johna Ravery-a. V mavcu je razstavljen Mojzes. Sredi dvorane vidimo velik, pet metrov dolg model za neizvršen kosovski hram.

— **Gasilec, pozor!** — Rok za pristop nad 50 let starih gasilcev v »Samopomoč JGZ« je izjemoma podaljšan na 15. septembra t. l. Vsakemu priglasenemu potrdi odsej zdravstveno stanje v nabiralni polji zdravnik s podpisom. Pristopnica od 1. julija dalje je Din 20.— Posmrtninski prispevkov je do 15. Din 15.— Podrobna navodila štajate v prihodnji številki »Gasilca«: Ne zamudite roka! — JGZ odsek »Samopomoč«.

— **Izlet Umetnostno-zgodovinskega društva v Prago.** Na željo nekaterih interesentov je prijavna doba za izlet v Prago (v dne 30. avgusta do 8. septembra) podaljšana do 2. avgusta t. l. Informacije daje od danes naprej pisarna Narodne galerije v I. nadstropju Narodnega doma, vsak dan od 5. do 6. ure popoldne. Dne 2. avgusta bo sprejemal vodja izleta definitivne priglasbe v seminarju za umetnostno zgodovino na univerci od 11. do 12. ure. Takrat morajo biti vsi potni listi (brez vizumov) oddani in plačana taksa po 150 Din za osebo.

— **40-letnica Sokolskega društva v Novem mestu** dne 13. in 14. avgusta 1927. Bratskim Sokolskim društvom sporočamo, da smo pričeli razpošiljati vse lepake in podrobna navodila v proslavo naše 40-letnice. Zal pa posvečajo nekatera najbližja društva — celo iz vabljnih žup — premalo pozornosti naši proslavi in nastavlajo baš na ta dan svoje zlete in veselice, kljub temu, da so vsa društva prešla okoliščino Novomeške Sokolske župe z bratskim pozivom, naj one dni v svojih okolišjih ne prirejujejo nikakih veselice, temveč naj pohite k nam v dolensko metropolo. Vrh tega smo opozorili vso napredno javnost na ta svoj jubilej potom oglasov v vseh naprednih časopisih. Prosimo torej ponovno, naj omenjena društva pravočasno bratski sokolski ideji na ljubo prelože svoje zlete na poznejše dni, da s tem ne cepijo naših vrst in ne ubijajo svoje in naše prireditve, temveč naj velikodušno pokažejo solidarnost pod okriljem bratske skupnosti in naj s sokolsko poštvalnostjo pripomorejo našemu rednemu slavlju k lepšemu uspehu s polnoštevilno udeležbo, kakor je to naše društvo — stari sedež narodnega in sokolskega gibanja na Dolenjskem — vedno rado storilo. — Zdravo! — Zletni odbor.

— **Razpisana mesta.** Na vojni akademiji v Beogradu je razpisano mesto rednega profesorjskega pomočnika za francosčino in mesto rednega profesorjskega pomočnika za nemščino. Prijave je vložiti pri upravi vojne akademije do dne 15. septembra.

— **Za podelitev lekarniške koncesije** in sicer za otvoritev in obratovanje nove javne lekarne v Kostanjevici je prosila mag. phar. Emilija Fon, lekarnarska asistentka v Ljubljani. Vsi lekarnarji, ki mislijo, da bi bil z novo lekarno obstoj njihovih lekarn ogrožen, naj vložijo do 15. septembra ustno ali pisмено svoje ugovore pri sreskem poglavarstvu v Krškem.

— **Za tretje porotno zasedanje** so imenovani: pri okrožnem sodišču v Novem mestu: za predsednika dr. Julij Polenšek, predsednik okrožnega sodišča; za njegove namestnike: Anton Kuder, dr. Josip Fischinger in Jakob Luznar, deželni sodni svetnik; pri okrožnem sodišču v Mariboru: za predsednika: dr. Franc Zihner, predsednik okrožnega sodišča; za njegove namestnike: dr. Fran Pichler, podpredsednik okrožnega sodišča, Josip Stergar, dr. Franc Peitler, Fran Posega in Janko Guzelj, višji deželni sodni svetniki in Oskar Dev in dr. Franc Vidovič, deželni sodni svetnik; pri okrožnem sodišču v Celju: za predsednika: dr. Josip Kotnik, dvorni svetnik in predsednik okrožnega sodišča; za njegove namestnike: dr. Friderik Bračič in dr. Ivan Premšohak, višji deželni sodni svetnik in Valentin Levičnik, deželni sodni svetnik.

— **Škoda, ki so jo povzročile** tekom letošnjega leta elementarne katastrofe. »Excelsior« objavlja statistiko o elementarnih katastrofah tekom letošnjega leta. Od 1. januarja do 1. julija je zabeleženih 136 takih katastrof. Pri teh katastrofah je poginilo 6370 ljudi, 9849 pa jih je bilo težje ali lažje ranjenih. Razdejanih je bilo četrto mest, število porušenih hiš znaša 66.485. Skupna škoda se čeni na 5.819.400.000 frankov, ne všteti škoda, ki sta jo povzročila Missouri in Mississippi in ki znaša sama okoli 13 milijard frankov.

— **Sobotno nevreme v ljubljanski in višnjegorski okolici** je povzročilo več škoda kot se je prvotno domnevalo. Oblasti so doležile posebne komisije, da škodo precenijo. Ponekod je uničen večji del poljskih pridelkov. V okoli Višnje gore je ruval orkanu podoben vihar drevesa, odnesel par streh ter razbil mnogo tisoč komadov strešne opeka. Kakor oreh debela toča je pobila na tisoče šip.

— **Zopet gozdni požari v Bosni.** V raznih krajih Bosne itd. so se pojavili te dni zopet gozdni požari, tako n. pr. v Trdinah, v Poljicah, pod Javor-planino in v bližini Knina. Požari so bili večinoma pogaseni, predno so zavzeli večje dimenzije. Požar pri Kninu traja že par dni. Oblasti so poslate na lice mesta vojaštvo ter povzle vse mere, da se požar čim prej lokalizira.

— **Smrtna nesreča na stavbi.** Pri gradnji novega poslopnja ministrstva za šume in rudnike se je pripetila te dni smrtna nesreča. 20 letni delavec Konrad Cizler iz Banatskih Karlovcev je padel s strehe 35 m visoke konstrukcije. Obledel je pri priči mrtev. Cizler je nastopil svoje mesto šele pred par dnevi, da bi si prislužil denar za ženo in otroke. Bil je marljiv in pošten mladenič.

— **Pri tatvini smrtno ranjen.** Te dni sta odžagala Milko Gojšić in Juro Lukšić v gozdu pri Jastrebarskem tuje drevo ter ga hoteli ukrasti. Cutila sta se popolnoma sigurno, zato sta izvršila dejanje pri belem dnevu. Medtem ko sta nesla drevo na ramah iz gozda, je počila nakrat puška in Milko Gojšić se je zgrudil na zemljo. Strel je oddal gozdni čuvaj. Ker tatov ni prejel pozval, da naj pustita drevo v gozdu, je bil aretiran. Gojšića so prepeljali v bolnico. Po mnenju zdravnikov je njegova poškodba smrtno nevarna in je malo upanja, da bi jo okrevljal.

— **Arentacija dveh Prpičevih zaveznikov.** V Sisku sta bila te dni aretirana delavec Alojzij Bernard in mestni policijski stražnik Ivan Farkaš, ki sta bila v zvezi s tolpo Pr-

pića »Malega«. Bernard je prodal leta 1925 članu tolpe Vrbancu samokres, s katerim je napadel razbojnik mlinarja Ivana Novaka v Kravarskem, Farkaš pa je prodal Krmpotiču vojaško karabinko, s katero je napadel razbojnik gostilničarja Komadinja v Ledenicah. Oba aretiranca sta imenovana dva člana Prpičeve tolpe k roparskim napadom celo pregovarjala.

— **Hudo žensče.** V Sesvetih pri Zagrebu živi starikava kmetica Draga Mihalčič, ki je huda ko sam vrag. Te dni je srečala 27-letnega kmetkega fanta Franja Tupeka, ki je bil baš na potu v trafiko. Nahrulila ga je, češ, da ji je ukradel na vrtu cvetice. Med žensko in fantom se je razvil srdit prepir, ki je končal s tem, da je navaliла histerična ženska na fanta z nožem. Fant se je branil z golimi rokami, kmalu pa se je pobesneli ženski posrečilo, da ga je sunila z vso močjo z nožem v prsi. Fant se je zgrudil ob tekočem potoku na zemljo, zatulil ob bolečin ter je klical na pomoč. Predno so mu mogli priskočiti na pomoč v bližini se nahruljajoči kmetje, ga je sunila Mihalčičeva z nožem še v glavo ter mu poškodovala lobanjo. Tupeka so prepeljali v zagrebsko bolnico. Mihalčičevo pa jo prignali par ur pozneje orožniki uklenjeno v zagrebske sodne zapore.

— **Velika poneverba državnega denarja.** Pri okrožnem uradu v Subotici so prišli na sled velikim poneverbam državnega denarja. Država je oškodovana za 100.000 Din.

— **Po sedmih letih končan proces.** V Travinu se je vršil te dni proces zoper 45 delavcev, ki so bili obtoženi po zakonu za zadržanje države, ker so priredili pred 7 leti kljub policijski prepovedi neko zborovanje. Od 45 obtožencev je prišlo k obravnavi samo 15 oseb, ostali so medtem večinoma že pomrli. — Proces je potokeel za obtožence ugodno: bili so vsi oproščeni. — Pred sedmimi leti bi bilo mogoče drugače!

— **Osijski veliki župan toži bivšega vaškega župana radi klevete in uvrede.** Iz Osijeka poročajo: Veliki župan dr. Grančič je vložil zoper bivšega župana občine Belišče, Dožudića tožbo po tiskovnem zakonu. Dožudić je bil objavil neki članek, v katerem je ostro kritikal razpustitev občinskega odbora v Belišču.

— **Katastrofalen ciklon v Nemčiji.** Iz Berlina poročajo: V okolici Eisenarha je divjal te dni katastrofalen ciklon, ki je povzročil ogromno škodo. Ciklon je odnesel s kakih 60 hiš strehe. Več hiš je skoraj popolnoma razdejanih. Ciklon se je pojavil ponoči. Bilo je tako temno, da nisi videl niti meter predse.

— **Rudniška nesreča.** V rudnik v Huelsu je udrta te dni voda. 30 delavcev, ki so bili na delu, se je pravočasno rešilo. Pet mož, ki so zlezli takoj nato v rudnik, da bi skušali vodo zajeziti, je odrezala voda. Domneva se, da jih bo mogoče rešiti, dasi se to doslej še ni posrečilo.

— **Elviški ruski general — sofer.** V Marseille-u se je zagovarjal te dni sofer Babkin radi neprevide voznje z avtomobilom. Podrl je bil namreč neko žensko. Ker njegova krivda ni bila posebno velika, je bil obsojen na malenkostno denarno globo. Pri obravnavi je prišlo na dan, da je bil Babkin v ruski carski vojski general ter si je udeležil kot tak tudi svetovne vojne. Od izbruha revolucije je moral pred boljševiki pobegniti in ker ni dobil boljše službe, se je izučil za avtomobilskega soferja. Babkin je bil v carski Rusiji zelo znana osebnost ter je imel na dvoru velik vpliv.

— **Nevarnost stavke na podzemski železnici v New Yorku.** Uslužbeni newyorške podzemne železnice groze s stavko. Stavkalci bo 25 tisoč oseb. Stavka utegne izbruhniti vsak hip.

— **Moža svoje ljubice umoril.** Meseca decembra lanskega leta je bil v Marseille-u ustrejen, ponoči, ko je ležal v postelji, trgovec Louis Marbec. Zjutraj je prihitela na policijo njegova žena Helena ter prijavila, da je umoril njenega moža njen ljubimec, Alžirac Muhamed Hikh. Ker se je izgovarjal Hikh, da je umoril Marbeca na prigovarjanje njegove žene, sta bila prvotno aretirana oba. Pozneje je bila Marbecova žena izpuščena, kljub temu pa sta sedela na zatožni klopi oba. Muhamed je hotel zvaliti glavno krivdo na svojo bivšo ljubico. Besno je dejal: »Ona me je peljala ponoči za roko v spalnico svojega moža ter mi dala revolver.« Ta obdolžitev je Marbecovo tako razkačila, da se je zakadila v Muhameda ter bi mu bila spraskala vso kožo z obraza, da mu niso priskočili na pomoč justični pazniki in policijski stražniki. Nato je jela huda žena cepetati z nogami po tleh in kričati: »Laže, lopov, laže!« Dostavila je, da ni imela nikoli namena svojega moža umoriti, nasprotno ponovno je Muhameda mirila, ko je grozil, da »bo tega prokletega buržujškega trgovca, ki je premlad za tako lepo ženo«, umoril. Po daljšem posvetovanju je obsodilo porotno sodišče Muhameda Hikha na smrt, Marbecovo pa radi pomanjkanja dokazov oprostil vsake krivde in kazni. Po prečitanih sodbe je prišlo v dvorani do hrupnih demonstracij. Prisotne žene so protestirale proti oprostitvi Marbecove.

— **Krvav zločin jetnika.** 18letni pomožni delavec Johann Sourada je sedel radi posilstva in tatvine v preiskovalnem zaporu v Raabu ob Tayi. Te dni ga je pripeljal justični paznik Karl Hermann v pisarno, da bi jo pospravil. Medtem ko je pisal paznik, ki vrši tudi službo eksekutorja, nič hudega sluteč, nakaznice, ga je napadel Sourada od vžadaj z železnim stojalom za obleke ter ga udaril s tako silo po glavi, da se je zgrudil paznik težkopokodovan, nezavesten na tla. Nato je zaklenil jetnik vrata ter hitel v klet. Tam je paznikovo ženo posilil in s sekuro ubil. Nato je umoril še paznikovo dva otroka, od katerih je bil star eden štiri leta, drugi pa osem mesecev. Po izvršenih zločinih je ukradel v paznikovem stanovanju 100 šilingov ter jo odkuril. Pred odhodom je zaklenil vsa vrata. Na begu je posilil v bližini Grossau-a neko 12letno deklico in neko 19letno gospodično.

Naslednji dan so ga na meji aretirali in zaprli. Pri zaslišanju je svoje zločine odkrito priznal. Vprašan, zakaj je to storil, je dejal: »Storil sem; zakaj, pa sam ne vem!« Fant je nekoliko abnormalen. S petimi leti je padel skozi okno na glavo. Pri padcu mu je počila lobanja. Že kot mlad deček je bil velik nepridiprav. Njegovo najljubše čtivo so bile povesti o roparjih in Indijancih. Že zgodaj je bila opažati pri njem abnormalna erotična dražljivost.

Ljubljana.

— **Ker je vladni komisar v četrtek, dne 28. t. m. službeno zadržan,** odpade ta dan običajno sprejemanje strank.

— **Članom sadjarskega in vrtnarskega društva v Ljubljani.** Ljubljanska podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva namestila tudi letos naročiti za svoje člane čebulice, gomoljnice in trajnice za jesensko saditev od dobrih in solidnih tvrdk iz Holandskega in Nemčije. Katere vrste so za naše razmere najboljše, je opisano v 6. in 7. številki letošnjega »Sadjarja«, stran 87. Material se bo oddajal članom po lastni nabavni ceni. Cene bodo približno iste kakor lansko leto. Naročila sprejema tajnik podružnice (Kmetijska družba) ali pa blagajnik, Privoz št. 3-I., najkasneje do 5. avgusta t. l. — Tajnik.

— **Člani Slovenskega planinskega društva** prosijo Osredni odbor, da bi se zavzel za svoje člane in jim pridobil polovično vožnjo na progi Ljubljana—Kamnik že v soboto popoldne. Te ugodnosti do danes turisti na tej progi ne uživajo, pač pa le nedeljski izletniki za Kamniško Bistrico. Umevno, da je tudi ubog uradnik, trg. nastavljenec itd. navdušen turist, željan uživati vožno olajšavo. Zanj pa ima pomen le, če jo uživa že v soboto popoldne, ker mu je sicer nemogoče podati se na večje turo in v turistovske kočice. Mnenja smo, da bi ob sobotah to ugodnost z ozirom na kratko progo, uživali le oni, ki bi se pri postajni blagajni izkazali s planinsko legitimacijo in eventualno še s kakim posebnim potrdilom SPD. — Več članov SPD.

— **Opozorjamo na veliko ljudsko veselico,** ki jo priredi Udruženje Vojnih Invalidov v Ljubljani v nedeljo, dne 31. t. m. na Strelišču pod Rožnikom. Pri prireditvi sodelujeta dve godbi. Raznovrstna zabava, kakor srečlov s krasnimi dobitki, streljanje na dobitke, ples, Montecarlo, šaljiva pošta, muzej itd. Za dobro pijačo in kuhinjo je vsestransko prekrbljeno. Začetek ob 4. uri popoldne. V nedeljo torej vsi na Strelišču pod Rožnik!

— **Planinska nesreča,** o kateri se je domnevalo, da se je pripetila v Triglavskem pogorju v Martuljkovi skupini, se ni pripetila. Turista gđ. Jesihova in g. Guera sta se vrnila čila, čvrsta in zdrava. Domneva, da sta drzna hribolazca, ki sta zlezla na nevarni Spik, ponesrečila se je rodila iz dejstva, da sta se mnogo pozneje vrnila kot sta rekla. Tako se je zgodilo, da sta ju šli dve rešilni ekspediciji zaman iskat.

Maribor.

»**Studenci pri Mariboru**« je naslov 54 strani obsegajoči knjižici, katero je izdal krajni šolski odbor v Studencih ob priliki proslave 50-letnice ondote šole. Ta knjižica se prijetno razlikuje od običajnih letnih šolskih poročil in pregledov, kakor so se navadno izdajala pri nas ob podobnih prilikah. Avtor namreč ne podaja suhoparnega razvoja šole, ki se je razvila tekom 50 let iz prvotne dvorazrednice v šestrazredno deško, šestrazredno dekliško osnovno šolo ter v dvorazredni otroški vrtec, ampak nam slika v glavnih obrisih zgodovinski razvoj tega važnega delavsko-industrijskega kraja od početka pa do današnjih dni. Zato delce ni le poučnega, ampak tudi vzgojnega pomena zlasti za Studence; saj tvorijo večino prebivalstva priselenci iz najrazličnejših krajev. S pridom jo pa bo čital vsak, kdor se zanima za dogodek in razvoj okolice našega obmejnega Maribora. Knjižico se naroča pri krajevnem šolskem odboru v Studencih pri Mariboru.

Sport.

— **Najboljši desetoborec sveta** je finski all-round-atlet Pavao Yrjölä, ki je pokazal pri tekmah za finsko prvenstvo v desetboju v Helsingforsu fenomenalne uspehe. 25-letni Yrjölä, 82 cm visok in 82 kg težak, je svetovni rekord v olimpskem desetboju, ki ga je v preteklem letu sam postavil v 7831,08 točkah, zboljšal za skoraj 200 točk na 8018,99 točk. V naslednjem navedemo njegove uspehe (v oklepajih uspehi njegovega lanskega rekorda): 100 m: 1927 11,7 sek. (1926 11,8), — skok v dalj 6,73 m (6,54), — kroglja 14,27 m (13,27 m), — skok v vis 1,85 m (1,85 m), — 400 m 52,8 (52,4), — 110 m lese 16,48 (16,9), — disk 40,76 (37,31), — skok ob palici 8,20 (3,30), — met kopja 57,40 (56,70), — 1500 m 4:41,8 (4:41,1). Drugo mesto v desetboju si je priboril Finac Järvinen, ki je dosegel 7134,355 točk; tudi njegov uspeh je izjemen.

— **Wide ne bo več startal.** Švedski sport je zadel hud udarec. Edwin Wide se mora radi bolelosti vzdržati vsakega sportnega udeleževanja začasno za eno leto, skoraj gotovo pa za vedno. Ko je nedavno tekel na 3000 m, so se pojavile tako hude bolečine v jetrih, da je moral sredi teka odnehati. Wide sam je izjavil, da nima nikakega upanja, da bi sploh kdaj še mogel nastopiti. Upajamo, da se zleteti učitelj moti. Z njim bi izgnila ena najboljših simpatičnih figur iz mednarodnega sporta.

— **Kako se v Nemčiji podpira lahko atletiko.** Značna nemška tvrdka Kathreiner je podarila nemškemu sportnemu uradu za lahko atletiko 25.000 mark (320.000 Din). Ta vsota naj omogoči uradu, da odpošlje posebni vlak na meddržavno tekmo med Nemčijo in Francijo, ki se vrši 31. julija v Parizu. Razun aktivnih lahkoatletov in njih upravnih ljevalcev se bodo tega vlaka poslužili lahko tudi zastopniki tiska.

Ljuba D. Jurković:

Pravica samoodločbe narodov do odcepljenja

(II. del replike na odgovor marksistom.)

Ena izmed omlednih parol marksistične akcije je parola o pravici samoodločbe narodov, — pravica, ki more iti celo do odcepljenja! S to parolo operirajo oni na vse strani in se trudijo, da jo vsestransko izrabijo.

V zadnjem času opažamo, kako oni konsekvntno širijo to idejo tudi pri nas, zlasti pa v Sloveniji. Ob priliki prošave 10-letnice majske deklaracije (s katero se je slovenski narod opredelil, da želi skupno državo z nami Srbi in z brati Hrvati, ki da smo en in isti narod), so marksisti poskušali, da postavijo to opredeljenje slovenskega naroda iz leta 1917 v dvom in klicajo se na suverenost naroda, se trudijo, da bi se slovenski narod sedaj, ponovno poslužil te pravice samoodločbe in to po ruski boljševiški formuli — do odcepljenja.

V članku »Marksistično pojmovanje nacije« sem temelj za tem, da dokažem, kako je že v temelju zgrešeno njihovo pojmovanje nacije vobče, odnosno, da oni ne priznavajo nacije, in če imamo to pred očmi, tedaj bomo lažje razumeli njihovo čudno pojmovanje »pravice« samoodločbe narodov.

Potrebno je torej, da to marksistično pojmovanje preciziramo, da ga pravilno ocenimo, z željo, da vsa naša javnost spozna, kaj se pravzaprav skriva pod tem pisanim magičnim pajčolanom in da tedaj zavzame tudi svoje pravilno stališče do teh propagatorjev »pravice samoodločbe narodov« — do odcepljenja. Potrebno je torej, da to gospodo popolnoma demaskiramo.

To je potrebno radi tega, ker v tem vprašanju vladajo vobče nejasni pojmi, zlasti pa radi tega, ker to idejo, tako, kot jo servira komunistična propaganda, vsaj izgleda tako, sprejema tudi gotov del mladine, ki drugače nima z marksizmom nič skupnega.

Razen tega (in to je treba posebno naglasiti) izgleda, da to idejo odkrito pozdravljajo tudi kapitalisti Slovenije (rečem »kapitalisti Slovenije« radi tega, ker to večinoma niso Slovenci, temveč ostanki internacionalnega židovskega kapitalizma, ki je, posredno ali neposredno, živo zainteresiran v večjih kapitalističnih podjetjih Slovenije in razume se, da je tudi del buržoazije in kapitalistov Slovenije, ki gre za to strujo), pa naj bo to kot

sredstvo v konkurenški borbi s kapitalisti Beograda in Zagreba, t. j. kot taktična grožnja ali pa kot iskrena želja in resna namera.

Zakaj se ne bi, si mislijo ti buržoazni kapitalisti poslužili pravice samoodločbe narodov, da izrabijo aktualno situacijo v državi in potem, da v samostojni slovenski nacionalni državi dobimo polno svobodo akcije in kapitalistične ekspanzije (kakor to povsem točno in hvalevredno piše »Mladina«, ta organ male kapitalistične slovenske buržoazije in marksistične mladine!) in ker industrijsko nerazviti kraji Jugoslavije potrebujejo naše industrijske produkte, bo Jugoslavija prisiljena, da s Slovenijo (republiko — monarhijo? No, to je vseeno!) napravi nekako trgovinsko pogodbo, carinsko unijo, ali nekaj takega, pa se nam bo odprl dobičkonosen trg, ki ga bomo do mile volje eksploatirali...

Ali pa misli ta gospoda, da z odcepljenjem Slovenije oslabi našo državo, ki ima vse pogoje, če bomo imeli voljo in pamet, da v najkrajšem času postane ekonomsko neodvisna in močna država, pa da usmerijo svoje interese drugam...

Govor je torej o resni akciji, ki jo je nemno podcenjevati in ki mora vzbuditi našo splošno pozornost. To stvar je treba vsestransko proučiti in moja namera nikakor ni, da to odkrito povem, da bi s to polemiko, s katero želim razpravljati v glavnem z ideološke strani, agitiral za svoje ideje ali morda za svojo stranko, to nikakor ne, temveč nasprotno, smatram za svojo dolžnost, da pokažem s prstom na veliko zlo, ki ga je treba takoj v začetku energično uničiti, kajti drugače bi moglo napraviti nedogledno škodo, tako slovenskemu narodu, kakor tudi naši skupni splošni stvari.

O tem predmetu pustimo naj govore marksisti sami po svojih prvih in najautoritativnejših osebah, mi pa bomo, to je prav poseben užitek, svojega nasprotnika potolkli z njegovim orožjem.

Lenjin, Staljin, Zinovjev (in ostali):

»Marksisti priznavajo vsem nacijam pravico do konstituiranja v samostojne nacionalne države... Ta pravica je karakterizirana s tema dvema karakteristikama:

1. enakopravnost vseh narodov in
2. suverenost vsakega naroda.

Pravica samoodločbe pomeni, da ima vsak

narod pravico, da suvereno odloča o svoji usodi; da nima nihče pravice, da se nasilno meša v življenje kakega naroda in da nasilno preprečuje manifestacijo suverene volje naroda.

To je torej, po marksistih, karakteristika te pravice in sedaj bomo videli dalje in se prepričali, koliko resnice je v teh izjavah marksistov, videli bomo, kako pojmujejo oni to »pravico« in kaj pravzaprav mislijo s to »pravico«. Marksistov ni sram, da ne bi vsega tega javno priznali.

Da je ta »pravica« samo taktična poteza, da je to volla fraza v ustih marksistov, pripravo sredstvo za širjenje socialne revolucije in uvedbe diktature proletarijata (proletarske buržoazije, ki do mozga izrablja revolucionarne proletarske mase, ki jim služi samo kot sredstvo v bogve kake svrhe), to je izven vsake diskusije in to bomo videli iz sledečih konstatcij.

(Dalje prihodnjič.)

Borze

dne 26. julija 1927.

Devize in valute.

Ljubljana. Amsterdam 22.76 do 22.82 (22.79), Budimpešta 9.91 do 9.94 (9.905), uurih 1093.5 do 1096.5 (1095), Dunaj 7.994 do 8.024 (8.01, 8.00875), London 275.8 do 276.6 (276.2), Newyork 56.7 do 56.9 (56.8), Pariz 0 do 22.25, Praga 168.2 do 169 (168.6), Trst 308.06 do 310.06 (309.125, 309; ameriški dolarji 56.2 do 0, avstrijski šilingi 0 — 8.03, češkoslovaške krone 0 — 167.75.

Curih. Beograd 9.13, Berlin 123.45, London 25.20875, Newyork 519.31, Pariz 20.31, Milan 28.23, Praga 15.395, Budimpešta 90.50, Bukarešta 3.15, Dunaj 73.10.

Efekti.

Ljubljana. Investicijsko posojilo 84—0, Voja škoda 343—0, Celjska posojilnica 197 do 199, Ljubljanska kreditna banka 147 do 150, Praštediona 850—0, Kreditni zavod za trgovino in industrijo 160—0, Stavbna zadnuga 55 — 0, Šešir 104—0.

Blagovna tržišča.

Ljubljanska blagovna borza (26. t. m.). Les: Tendence čvrsta; zaključenih je bilo 9 vagonov, in to 5 vagonov bukovih drv, feo

vagon meja po 22 in 4 vagoni tramov, feo vagon naklad. postaja po 250. Eksekutivno so bili kupljeni merkantilni trami, ¼ (1000 kom. 4 m, 50 kom. 5 m) in ¼ (200 kom. 5 m, 200 kom. 6 m, 30 kom. 7 m), feo vagon naklad. postaja po 290. — Deželini prideli: Nudi se nova baška pšenica, 78 kg. 2%, brez doplačila, slov. postaja, mlevska tarifa, plač. 30 dni, promptna po 337.5—340; za avgust, september pa po 345—347.5; nova sremška pšenica, 80 kg. 2%, slov. post. mlevska tarifa, plač. 30 dni, promptna po 335; turščica baška, slov. postaja, plač. 30 dni, promptna, navadna tarifa, po 235, mlevska tarifa pa po 230; moka »0«, iz stare pšenice, feo Ljubljana, plač. 30 dni promptna po 510. Tendence čvrsta; zaključenih ni bilo.

To in ono.

CVETKE IZ AMERISKE ŽURNALISTIKE

V Birminghamu, Alabama ugledni list »Pošta« objavlja članek pastora Byrda, v katerem se nahaja sledeči svarilni stavek:

»Mi, organizirani v krščanskih cerkvah, potrošimo preveč denarja za inozemske misijone. Na ta način napolnjujemo nebesa s Kijacijami in Afrikanci, pekel pa puščamo prazen za Amerikance.«

»Times News« v Birminghamu, prav tako ugleden list kot »Pošta«, objavlja sledeči oglas:

»Pozor! Neki dihur v človeški podobi, moralno krokodila in ravnodušnostjo aligatorja, mi je porezal pnevmatike na avtomobilu. Onemu, ki mi pove lumpovo ime, plačam 100 dolarjev. Ne nameravam ga dati aretirati, samo njegovo ime bi rad zvedel in dobil zadostne dokaze zoper njega. — E. B. Marshall.«

»Times Recorder« v Zannesville-u (Ohio) objavlja sledeči oglas:

»Evangelist R. Browning.

Reševalna in zdravilna kampanja.

Vnetje slepiča, golša, božjast, bule in vse druge bolezni zdravim v Zannesville-u kot pomočnik gospoda Jezusa, katerega evangelist sem. Pripeljite k meni bolne in trpeče. Ordiniram vsak večer od 7.30 do 9.30. Church of Jesus. Spring and Monroe Street.

Jan Weiss:

Baraka smrti.

»Dečki! Prinašam vam veliko novico! Prinašam vam rešitev! Svobodo vam prinašam! — Zgodilo se je nekaj ogromnega! Revolucija! V Rusiji je revolucija!«

Pogledal je na prično, pa še vedno ni videl nič drugega, ko svoje lastno strmenje, ki ga je oslepilo.

»Dečki! Svobodni smo! Lahke se razidemo na vse strani! Nič več nismo sužnji! Svobodni državljanji smo svobodne ruske republike!«

Na to mu je pa odgovorila prična:

»Prepozno je. —«

»Daj nam kinin!«

»Revolucija je zdaj brez pomena!«

Jira je osupnil. — Smehljal je popustil, oči pa, oči so počasi sprejemale žalostne vtise in barve trenutka. — In naenkrat je razumel. Z ušesi, z očmi in z nosom je razumel... Prična je dahnila vanj s kužno izparino. Jira je vzkliknil:

»Kaj se je zgodilo?«

Edino Bareš je imel pogum, da je glasno odgovoril:

»Tihi!«

»Bareš je kriv! Bareš nas je pogubil — je jokaje potožila najmanjša kopicica na robu prične.«

Jira se je ostrašeno umaknil na prag, pa je takoj prišel spet v moč. Spomnil se je očitka, s katerim bi zdaj lahko podrl svojega starega nasprotnika — Bareša. Pa je še pravočasno pogoltnil zlobno alino, ko je videl zrušeno, tresoče se telo človeka pod svojimi nogami. Segel je v žep, vzel od tam prgišče

belih praškov in jih pravično razdelil, vsem po vrsti.

»Več nimam —« je otožno rekel in prazne dlani so mu pritrjevale, češ: — škoda, da nismo vedele...

Nato je zagledal ostanke tragične gostije, lačen želedec mu je sladko-boleče zaigral. — Za hip je zginilo sočutje in groza je prešla, zginile so zgoče oči bolnikov: ostal je edino glad, razbičkan z dražjim vonjem kruha, mesa in olja.

»Fantje! Lačen sem, strašno lačen...«

»Ne! Ne dotikaj se!« — je kričnil Křeček.

— »Kuga se drži tej jestvin! — Naši prsti, — naši zobje so se vanje vdiral! — Stoj pri vratih in se ne dotikaj ničesar na prični! — Ti moraš biti zdrav! — Ti nas moraš rešati!«

»Dam ti tisoč rubljev —« je obljubljaval Bareš in z roko kazal na blagajno. — »Vzemi kolikor hočeš... Pojdi v Orenburg, najmi vozove in odpelji nas v bolnico...«

»Dobro —« se je odločil Jira, »vzel bom sto rubljev, — to bo dovolj. Rešil vas bom. —«

Pri tem je pa spet zastokala zadnja kopicica pri kraju:

»Ne jemlji! — Ne jemlji od nas denarja, — je proklet!«

Jira se ja pa zasmajal s samo po sebi umljivo sigurnostjo svojega zdravja. Odprl je blagajno in pred očmi vseh naštel sto rubljev na svojo dlan. — Potem pa je brez besede zginil.

»Pobegnil je!« — je zakričal Zelinka, poln bolesti, — »pobegnil je, — in sto rubljev je fuč!«

»Vrnil se bo! Gotovo se bo vrnil!« — je zašepetal Gruber.

— »pa prepozno —« je dostavil Bareš. Potem je pa zaril glavo v temo in zvil se je v klobčič, kakor jež... —

IV.

Tri solnce so se vlekle čez tabor smrti, ki jih pa nihče ni štel. — Mejniki časa so se sesuli v njihovih možganih in čas je drvel v prostoru brez začetka in konca. — Ni bilo nedelje, ker ni bilo sobote. — Ni bilo razločka med dnevom in nočjo, ker se čas in dimenzije njihovih blodenj ne ravna po zakonih solnce... — Trenutki se daljšajo do večnosti, večnost pa udari in pade v temo, kakor blisk.

V vročinskih blodnjah ni ne cest ne potov, ker so nedostopni, pa vendar povsod možni. — V hišah so sobe, skozi katere se mora, čeprav nimajo ne vrat, ne oken. Skrivnostni saloni vodijo v rokovnjaške brloge; odpre se stena in stojiš v cerkvi. Po stopnicah prižnice prideš v beznico, v zakristiji so pa sodi, polni krvi. — Prebivalci teh sanj so brez imena; — vsi so le votle, opravljene lutke in vsi so zaznamovani s kakšno napako, ki jo skrivajo pod svojo obleko.

Pa vendar ni bila najgroznejša blodnja hujša, ko resničnost! V vročici so zginile vse bolečine, zginilo je življenje, zginila je smrt. — Ko so se pa odprle oči, so se zaprle stene barake, ki so se bile razmaknile. Strop je spet zavzel svoje mesto nad njihovimi glavami, — in tedaj je lobanjo stisnila bolečina, tako neznosna, da pravzaprav nisi vedel, kakšna bolečina je to, kje te boli in kako te boli.

A želedec...

Vendar pa je ostala tem petim brodolomcem v potapljanju se št. 17 ena nada!

»Jira! — Josef Jira!«

»Zdaj pa je, — zdaj pa je že najskrajnejši čas, — da bi prišel...« je rekel Bareš, vračajoč se iz težkih sanj na svojo prično. Rekel je to proti stropu in ni pričakoval odgovora.

Po dolgem molku in vzdihovanju je zašepetal Křeček:

»Če se ne vrne danes, — bo prepozno...«

»Saj bo prišel, — bo prišel...« je zatulil mali Gruber. — Ta pogovor se je začel, ko so se po dolgem času spet vsi sestali v svoji baraki, poznajoč drug drugega.

»Da bi vsaj že enkrat — to bilo — za me — noj —« je vzdihnil Čap, uporno strmeč v strop, tja, kjer sta se stikala dva trama. — Tam sta tvorila oster kot, neznosen kot, ki je tiščal na senci in jih izžemal, kakor tope klešče.

»Tam, — tam sedi bog,« mu je neprenehoma govorila bolečina, — »tam tiči on...«

»Res je, bog je krut, — če ne bom vanj veroval, bo takoj prenehala bol!«

»Ne verujem v boga!« je zakričal iz vseh sil, ki so mu ostale.

»Tiho! — Tiho!« — je opominjal Bareš, — umrli bomo tiho. Ne bomo se motili, — ne bomo si napoti — vsaj pri smrti... Tiho, le tiho...«

»Tišina in tema — to straši,« je kričal Zelinka. »Prevpjimo bolečine — Pojmo! — Smejmo se! — Smejmo se smrti! —«

»Molimo —« je šepetal Bareš in se pokrnil z odejo.

(Dalje prih.)

Otroške majice, kratke nogavice, kopalne hlače, flor-nogavice za ženske in moške, kravate, žepne robce, ovratnike, manšetne gumbce, dežnike, palice, nahrbtnike, dišeče milo kupite najceneje pri

Josip Petelinc-u

Ljubljana, ob vodi blizu Prešernovega spomenika. Na veliko! Na malo!

Pisalni stroji **URANIJA** so najpopolnejši, vrhunec nemške tehnike.

Najboljši v materialu so švicarski **PLETILNI STROJI** **DUBIED**

NAJNIZJE CENE

tudi na mesečna odplačila samo pri **Josip Petelincu, Ljubljana**

ob vodi blizu Prešernovega spomenika.

Zahtevajte prospekte!

VINOCET

tovarna vinskega kisa, d. z o. z., Ljubljana nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

Zahtevajte ponudbo. Telefon števil. 2389.

Tehnično in higijenično najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadst.

Potrebujem mojstra

za izdelovanje krtač, kateremu bi poveril izdelovalnico krtač, opremljeno s stroji in materialom. Stanovanje na razpolago.

Djoka Dimitrijevič, industr. NIŠ.

Drva - čebin

Woltova 1/II. - Telef. št.

Proda se ceno

pohištvo, štedilnik in mala pečka. Naslov pove uprava lista.

»Ullstein's Weltgeschichte« (elegantno vezano) Din 1000 napredaj. Naslov v upravi.

MALI OGLASI

Za vsako besedo se plača 50 par. Za debelo tiskano pa Din 1.—.

KUPIMO

sledeče knjige — tudi rabljene: »Trije muške-tirji«, »Dvajset let poznejec«, »Deset let poznejec«. Jugoslovanska knjigarna, Ljubljana.

Prodajalka

dobra moč v mešanem blagu, želi premeniti mesto. Cenj. dopise na upravo tega lista pod šifro »Zanesljiva«.

Širite »Narodni Dnevnik!«